Årsrapport 2008 Europa i endring/EUROPA (2007-2017)

Året 2008

Satsingen startet i 2007 med bakgrunn i forskningsmeldingens prioritering av ”Europa som en sentral utfordring” og basert på innspill fra to utredningsgrupper nedsatt av Forskningsrådet. Det ble gjennomført en utlysning for første periode (2007-2012) med frist 21. februar 2007. En internasjonalt sammensatt styringsgruppe innvilget totalt 3 prosjekter med en samlet ramme på 57,2 mill kr. To av prosjektene hadde oppstart i 2007, og det siste hadde oppstart i januar 2008. De tre prosjektlederne gjennomførte i oktober 2008 den første konferansen for diskusjon og formidling for forskere og brukere av forskning, og ny konferanse er planlagt i oktober 2009.

Programmets mål

- Stimulere til europarelatert forskning av høy kvalitet
- Gi ny innsikt og styrke kunnskapsgrunnlaget for politisk handling
- Bidra til begreps- og teoriutvikling
- Være til nytte for beslutningstakere i forvaltning, nærings-, organisasjons- og arbeidsliv
- Skape en årlig møteplass for forskere og brukere av forskning

Forskningsmeldingen (St.meld. nr. 20, 2004-2005) fremhever utviklingen i Europa som en sentral utfordring. Det gjelder både forskning om europeiske endringsprosesser og Norges rolle i Europa. I løpet av de siste tiårene er de europeiske nasjonalstater blitt tettere sammenvevd, i første rekke som resultat av utviklingen i EU. Antallet medlemsland i EU har økt, den politiske dagsorden er utvidet og europeiske institusjoner er blitt utviklet og styrket. Men Europa består av mer enn EU, blant annet Norge med EØS-avtalen. Uavhengig av tilknytningsform til EU ligger det sterke norske interesser i den økonomiske, politiske og kulturelle utviklingen i Europa. En styrking av kunnskapsgrunnlaget på området vil ha stor praktisk nytte, samtidig som den skaper gode muligheter for begreps- og teoriutvikling.

Forskningsrådet har fulgt opp Forskningsmeldingens utfordringer ved at to grupper forskere har utarbeidet forslag til satsinger. Det er utarbeidet en utredning om ”*Europaforskning - Europas demokratiske eksperiment og institusjonenes evne til læring, nytenkning og omstilling*” og en om ”*Rett og demokrati*”. Men demokratiutvikling og rettsliggjøring henger nøye sammen på nasjonalt og europeisk nivå. Forskningsrådet ønsker dessuten å utvide de primært statsvitenskapelige og juridiske perspektivene, med forskning om økonomiske integrasjonsprosesser og kulturelle endringer. Med dette som utgangspunkt har Forskningsrådet etablert en satsing, *Europa i endring*, som omfatter:

- Rett og demokrati i Europa
- Økonomisk utvikling og integrasjon
- Kulturelle endringsprosesser
- Utenriks- og sikkerhetspolitikk i Europa

Disse fire temaene er nærmere utdypet i dokumentet ”Europa i endring. Faglig og tematisk grunnlag”.

Satsingen skal stimulere til europarelatert forsking av høy kvalitet. Forskningen skal gi ny innsikt og styrke kunnskapsgrunnlaget for politisk handling. Slik forskning vil både bidra til

begreps- og teoriutvikling, og være nyttig for beslutningstakere innenfor politikk, forvaltning, nærings-, organisasjons- og arbeidsliv. Dette krever at problemstillingene må angripes fra flere vinkler, både tematisk og metodemessig. Problemstillingene må studeres i en internasjonal kontekst. Historiske og komparative analyser vil også kunne gi viktige bidrag.

Det er også et mål å skape en årlig møteplass for forskere og brukere av forskning gjennom en årviss konferanse for diskusjon og formidling. Prosjektlederne i satsingens prosjekter er forpliktet til å delta i gjennomføringen av dette.

Det planlegges en tiårig satsing, med et omfang på anslagsvis 12 mill kr pr år, totalt ca 120 mill kr, fordelt i to faser: Fase 1: 2007 - 2012; Fase 2: 2013 - 2017.

Økonomi og prosjektomfang

Disponibelt budsjett i 2008: 7 371 000

Forbruk i 2008: 13 239 260

Programmets finansieringskilder i 2008: Kunnskapsdepartementet, generelle midler og omdisponeringer fra andre aktiviteter i Vitenskap.

Antall og type prosjekter i 2008: 3 forskerprosjekter

Vurdering av måloppnåelse og faglige utfordringer

Satsingen er godt i gang. Satsingen omfatter tre prosjekter som omhandler forvandling av Europas politiske orden; fri bevegelse, arbeidsmarkedsregulering og flernivåstyring i et utvidet EU/EØS i et nordisk og komparativt perspektiv, og endringer i rettskulturer og betydningen av europeisk integrasjon. Budsjettet for satsingens fase 1 er i tråd med et forslag som ble behandlet av Divisjonsstyret for vitenskap tidlig høst 2006. Videre finansiering er bare delvis avklart.

Nøkkeltall, 2008

Antall prosjekter: (3 totalt, herav 1 nytt i 2008)

Dr.gradsstipendiater: (0,4 årsverk, 1 totalt og herav 1 kvinne)

Postdoktorstipendiater: (0,2 årsverk, 1 totalt og herav 1 kvinne)

Kommentarer til tallene: Tilsetting av stipendiater i ett av prosjektene er noe forsinket.

Resultatindikatorer, 2008

Avlagte doktorgrader: (0 totalt, herav 0 kvinner)

Vitenskapelige artikler med referee: 8

Vitenskapelige artikler uten referee: 0

Annen publisering/kommunikasjon: 1 allmennrettet formidlingstiltak, 16 andre rapporter/foredrag mv, 2 bøker, 1 brukerrettet formidlingstiltak, 13 oppslag i massemedia

Kommentarer til tallene: Prosjektene er i en tidlig fase og to av prosjektene har følgelig begrenset med resultater og formidling å rapportere om. Ett prosjekt rapporterer om en rekke formidlingstiltak og publikasjoner som er resultat av tidligere aktivitet ved egen institusjon og som belyser problemstillinger som er relevante for dette prosjektet.

Viktigste aktiviteter i 2008

Satsingens nettside ble utarbeidet våren 2008.

Årlig konferanse ble avholdt i oktober. I etterkant av konferansen ble det publisert en nyhet fra konferansen via http://www.forskningsradet.no og satsingens nettside http://www.forskningsradet.no/europa. Presentasjonene fra innleggene på konferansen ble også publisert.

De tre prosjektene har hver sin hjemmeside, og det er lenket opp til disse sidene fra satsingens nettside.